

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Ljubljana, 19. aprila.

Izid občinskih volitev prinesel je liberalnemu sistemu zadnjo zmago. Stara, trhla, že razpadajoča stavba še stoji; sunek ni prišel od prave strani, sovražni veter, ki jo je imel podreti, jo je celo za trenutek zavrnil, mesto da bi jo prevrnil na ono stran, kamor je bila že nagnjena. Toda naravni proces se mora vršiti naprej, in prihodnji boj za občinske mandate ne bo se več bil z liberalci.

Ostali so torej gospodje med seboj. Značilno je, da se ni niti poskusilo nadomestiti teh starih ogorkov z novim netilom. Zakaj tudi? Saj tako lepo spadajo v cel sistem, saj se nikdo od njih nikdar ne zgame proti in ne kali ljubega, dobrodelnega miru. In ljubljanski filistri so jih že tako vajeni, da jim kar ne gre v glavo, kako da bivši, pa še živeči občinski svetnik ne kandidira zopet. Tako je prišlo, da je dobil nekaj glasov mož, ki je sam resigniral na čast zopetne izvolitve; dotični volilci so kar prepisali imena iz volitvenega razpisa, in to je tipično za naše Ljubljančane. Saj se jim sploh čudno zdi, zakaj da se občinske svetnike voli. Ali bi ne bilo bolje, ustanoviti kakih 80 majhnih lahkih službic za one mirne, dobro popisane meščane, ki so si že ustvarili svoje stališče in ki žele priti parkrat na mesec v dostojno zadovoljno družbo, do resnih in važnih pogovorov. S tem bi se ne izkazovala samo čast odsluženim meščanom; marsikomu bi na stara leta, četudi majhen zaslužek, dobro došel, in kar je najvažnejše, tekem let bi se skoro vsakemu posrečilo z doslednim dobrim vedenjem pridobiti zase ali za kakega svojca kako dobro službico ali kako drugo podobno darilce. Naš občinski svet bi postal na ta način dobrodelen zavod in takih nam v našem stolnem mestu primanjkuje.

In Ljubljana? Razvijase in evete kljub svojemu občinskemu svetu. Malo počasneje sicer, kakor če bi ga sploh ne bilo, napreduje pa le. Ta naravni razvoj bi bilo pa tudi res težko zabraniti. Kajti presneto zvit bi moral biti občinski svet, ki bi v današnjem času v mestu, kakor je Ljubljana, zamogel prepričati upeljavo vodovoda, električne razsvetljave, cestne železnice i. t. d. Presneto zvit bi moral biti, če bi po potresu zamogel prepričati regulacijo mesta in zgradbo novih stavb. Ker je pa naš občinski svet vse prej kakor zvit, tega ni mogel storiti; kolikor se je pa dalo pri teh naredbah zavoziti je pošteno zavozil. Zato so pri nas tudi vse javne naredbe polovičarsko delo, večinoma delajo utis pravega abderitstva.

Vse meri le na zunanji sijaj, imponirati more le površnemu opazovalcu. Žalostna resnica pa je, da je le preopravičena obtožba: da se za Ljubljano v kulturnem (šolstvo, ljudska izobrazba, umetnost, znanost i. t. d.) v dobrodelnem, in gospodarskem oziru v zadnjih letih ni prav nič storilo. Ljubljana, ki bi morala baš v tem oziru biti metropola slovenska v resnici ni nič drugega, kakor eno najslabših nemških provincijalnih mest.

Če kak nemški podjetnik ne najde v svojem domačem majhnem mestu ugodnih tal za kako podjetje, preseli se na Dunaj. Če se kak češki učenjak ali umetnik ali sploh omikanec zanima za kulturne zaklade svojega naroda pohiti v Prago. V manjši meri morala bi tudi Ljubljana postajati naše kulturno zavetišče, naše pravo središče; a kar se je v tem oziru doseglo, storilo se je že v davnih časih.

Lahko bi kdo ugovarjal, češ da je temu vzrok razun drugih neugodnosti, ki pridejo pri Slovencih v pošte, posebno dejstvo, da nam v tem oziru država odreka vsako podporo. To sicer ni popolnoma gotovo, če bi se znalo s potrebno energijo in resnostjo nastopiti, pa tudi če bi bilo gotovo, smelo trdimo, da se da tudi to pomanjkanje nadomestiti. Prva potreba za to je nesebično požrtvovalno delo, drugič je pa potrebno, da se na merodajna mesta pokliče brezobzirno in na vsak način samo zmožne in mlade moči. Do sedaj se ni tako postopalo in v tem leži gniloba sistema.

Pod tem sistemom Ljubljana ni napredovala in ne more napredovati. Dokler bo veljala služba občinskega svetnika samo za častno mesto dosluženim liberalcem, in dokler bodo smatrali izvoljeni te službe za vplivna mesta, s pomočjo katerih se pride do osebnih koristi zase in za sorodnike, — toliko časa ne bodo prišli boljši časi za Ljubljano.

Dokler na javna mesta ne bomo postavljali mladih delavnih moči, kojih obzorje še ni postalo filistersko ozko, kojih pogled še željno sega v daljavo, onih, ki od tega življenja še kaj pričakujejo, ki so željni boja in zmage! Dokler ne bodo prišli do veljave možje, ki se bodo lotili dela z resnično požrtvovalnostjo, ki bodo neglede na desno ne na levo, kljub vsestranskim napadom in oviram zasledovali svoj cilj, — do tedaj za nas Slovence ni pomoči. Za sedaj so pa ostali gospodje med seboj.

Spoznaj se sam!

(Dalje.)

Kakšne pa so posledice tega za učence? Vsestransko jih ne morem ocenjevati; toda oporekati se ne da, da se pri teh predpisih slovenščina mora zanemajati! — Naj navedem le izpoved nekega srednješolskega profesorja, ki mi je zatrdil, da večina prvošolcev ne zna niti slovenski „gladko in živoizrazno čitati“, kar se stavi kot smoter štirirazrednic na str. 3. dotičnega učnega načrta, veliko manj pa še nemški. Dostavil je, da je vprašal več profesorjev, a so mu isto priznali! — Vendar nisem dalje povpraševal, ali velja to le za dotični zavod ali sploh za srednje šole po Kranjskem. — Potrebno bi bilo, to temeljito dognati. — Poudarjam pa, da nikakor nočem pripisovati krivde glede tega nedostatka učitelstvu sploh, marveč sem prepričan, da je tega kriv neprimeren učni načrt, ki stavi iste zahteve, isti „zmoter“* pri učenem (t. j. materinem) — in pri drugem deželnem jeziku. Za vzgled naj služi sledeče: na štirirazrednicah ima (str. 3. učnega načrta) učni jezik za „zmoter“: „Učenci naj prav razumevajo, kar slišijo od drugih v materinem jeziku, kolikor namreč otrok doumeva na tej stopinji. Ustno in pisмено naj dobro in gladko izražajo svoje misli; gladko in živoizrazno naj čitajo, kar je natisnjene in pisanega.“ — „Drugi deželni jezik kot obvezen učni predmet“ — (str. 7) — pa ima „zmoter“: „Učenci naj čitajo gladko, gotovo in prav naglaševano, kar je natisnjene in pisanega. Poznajo naj oblikoslovje in stavkoslovje. Gotovo in slovniško-pravilno naj ustno in pisмено izražajo svoje misli.“**

Iz tega je razvidno, da je zahteva glede drugega deželnega jezika, (nemščine) še celo strožja in točnejša nego ona glede materinega jezika (slovenščine). In k vsemu temu še neizprosnost okrajnih šolskih nadzornikov — (dasi skoro vseskozi Slovencev) — glede nemščine, med tem ko pri slovenščini radi oko zatisnejo. Zatrjevalo se mi je to od strani mnogih učiteljev in učiteljic.

* Tako napačno se piše dosledno ta beseda v vseh teh učnih načrtih, pri katerih je na naslovnem listu nemščina vedno na prvem, ščina vedno slovenščina pa na drugem mestu.

** Zakaj je potrebno Slovencev (na Kranjskem) toliko nemščine? Mari za urade? — Ti morajo zakonito občevati pisмено in ustno z nami slovenski! Mari za Nemce, ki se pri nas naselijo, da nas potem pritiskajo in zatirajo? — Kdor se med nami naseli, naj se uči našega jezika! — Po tem se ravnajmo vsi brez izjeme!

LISTEK.

Dve leti pri Čukčih in Korjakih.

Potopisna črtica. J. Enderli.
I.

Naravoslovski muzej v Njujorku. — Njegova znanstvena ekspedicija. — Njeni namen in cilj. — Voditelj ekspedicije.

Leta 1900. je odredilo vodstvo naravoslovskega muzeja v Njujorku ekspedicijo, ki naj bi prodrla v najdaljnji vzhod azijske Rusije, tja gori do Berinškega morja se raztezajočega Čukčiskega polotoka. Ekspedicija je bila namenjena v prvi vrsti etnografskemu raziskavanju. Še danes je namreč nerešeno, v kakem razmerju in kakih medsebojnih sorodniških zvezah si stoje indijanski pradovinci Amerike s plemeni, ki bivajo v severno vzhodnih delih Azije. So prišli vsi ti raznovrstni čukčiški rodovi, ki prebivajo danes ob celi obali Ledenege morja do Kamčatke na jugu iz osrednje Azije in se preselili od tu v Ameriko ali pa so obratno ameriškanski ljudje zasedli te severovzhodne dele Azije?

V svrhu raziskavanja tega vprašanja, katerega rešitev bo za ljudoznanstvo velikega pomena, je odredil naravoslovski muzej v Njujorku več ekspedij, ki naj z asle-

dujejo sistematično po eni strani vse rodove ob azijski obali ob Tihem morju, v Mandžuriji in tja do severnega Ledenege morja, po drugi strani pa vsa plemena na ameriškanskih tleh, od Vankonverskih otokov do Severne Alaske.

Naloga te ekspedicije je bila torej spoznati vse navade, šege, vero in jezik teh prebivalcev. Skratka: spoznati, kako žive ondotni ljudje in poslati nato nabrani material muzeju, da mu bo mogoče raziskavati s pomočjo teh izkustev še nadalje.

V ta namen se je nabralo vse polno okrasij, orožja, oblek in podobnih ropotij, ki jih je bilo mogoče dobiti pri teh primitivnih narodih. Napravili smo nešteto fotografskih posnetkov iz vsakdanjega življenja teh prebivalcev, sploh vse, kar se nam je zdelo količkaj značilnega. Merili smo njih telesa, zbirali lobanje, ki bodo služile antropologom v nadaljno raziskavanje; vzeli smo s seboj celo fonografe, da določimo tako tudi muzikalni razvoj teh rodov. Res smo zbrali na ta način okrog sto raznih pesmi in melodij.

S temi podatki je naravoslovskemu muzeju mogoče napraviti za svoje zbirke popolni posnetek življenja ondotnih prebivalcev. Postavilo je šotore in v nje posadilo Čukče, ki jih je napravilo s pomočjo natančnih antropoloških zapiskih in s seboj prinešenih oblekah za las take, kakor so Čukči v resnici.

S pomočjo fotografij in risb se je dalo napraviti za muzejske zbirke sani, kakor smo jih videli pri Čukčih in Korjakih; v sani so vpregli severne jelene. Zbirke predstavljajo vse polno zanimivih prizorov iz življenja doma in na lovu in ohranijo se nam še za kasneje, ko teh narodov že davno ne bo več na zemlji. Ohranimo si s tem podobo in primer, kako žive ljudje na najnižji stopnji kulture.

Vspreh ekspedicije je bil samoobsebi umevno zelo odvisen od naših priprav. Ker je zemlja, ki smo jo imeli preiskati, izključno ruska last, se je obrnil njujorski muzej kmalu po novem letu 1900 na Peterburško akademijo, naj izbere iz srede svojih učenjakov nekaj mož, ki bi hoteli prevzeti vodstvo te ekspedicije. Akademija je njujorskemu muzeju ustregla in izbrala kot voditelja dva Rusa Bogorasa in Johelona, ki sta se že prej pri raznih etnografskih ekspedicijah na severni obali Azije sijajno izkazala. Kot tajnik ekspedicije je bil izbran mlad študent curiškega politehnika v Švici, Aleksander Akselvod, ki je govoril poleg svoje materinščine — rusčine, še več drugih jezikov.

Ko se je ekspedicija vrnila, je bilo treba seveda ogromno truda, preden so se nabrani podatki tako zbrali, da jih je bilo mogoče porabiti v znanstvene namene. Črtica, ki jo podajemo v sledečem, seveda ni namenjena znanstveniku, pač pa naj popisuje v primerni obliki doživljaje te ekspedicije v tako malo znanih, a zelo znamenitih krajih Sibirije. (Sled.)

In učitelji nimajo samih izrednih ženitev po svojih razredih, da bi v dveh tako različnih jezikih dokazali iste visoke smotre, in čudežev delati tudi ne morejo. Radi tega pač gonijo v 3. in 4. razredu navadno kolikor mogoče nemščino ter slovenščino še bolj zanemarjajo nego to stori že učni načrt. Prepričan sem se o tem tudi pri svojem četrtorazredniku, ki je imel skoro vedno le nemške domače naloge, slovenske pa izredno redko.

Naravno je, da se pri takšnih razmerah ne more doseči zaželjeni smoter niti v enem niti v drugem.

Pa poreče kdo: Naše štirirazrednice morajo tako intenzivno nemščino gojiti, ker pripravljajo svoje učence za vstop v srednje šole!

Odgovarjam mu na to: Res je! Prav imaš! Ali z vsem tem še davno ni dokazana opravičenost vsega tega stanja! Marveč ravno nasprotno: Ker naš narod trpi radovoljno (!) očitno krivico, da se mu odrekajo slovenske srednje šole, pa mora trpeti še drugo, še večjo krivico, da se njegovim otrokom že v ljudski šolivtoliki meri vbija nemščina, da trpi škodo pouk slovenščine in škodo splošna izobrazba! — Tako izvira eno zlo iz drugega, kopiči se že pri vzgoji našega ljudstva krivica na krivico! — In najhujše pri vsem tem pa je, da se teh nezdravih razmer ne upa pri nas nikdo dotakniti z objektivnega in narodnega stališča — seveda v povsem zakonitem okviru, in sicer po največ radi tega ne, ker bi to neljubo dirnilo tega ali onega cesarskega ali dvorega svetnika ali pa celo ekscelenco, ki želé, da naj vse lepo ostane, kakor je, in da se o tem ne razpravlja.

Toda vsakemu pravemu avstrijskemu državljanu, kateri se zaveda svojih ustavnih in sploh državljskih pravic, pa je jasno, da smejo sicer različni gospodje svetniki in ekscelence tudi o teh zadevah imeti svoje osebno prepričanje in svoje želje, — a da mora biti dejansko povsod merodajen le zakon. Ta je nam svet, a mora biti svet tudi tej gospodi, naj bodo njihove osebne želje temu še tako protivne. — In zakon govori za nas: mi imamo zakonito pravico, o teh razmerah govoriti in razpravljati po naših listih. In to hočemo in moramo storiti, kajti sili nas k temu ne samo naša narodna dolžnost, marveč tudi naše avstrijsko-ustavno prepričanje! (Sledi.)

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ 24. febr. 1907 profesor dr. Albert Bazala (Zagreb).

Slavna gospoda! Ugodna mi je naloga, da pretresem tu pred vami neko življensko vprašanje. Kadar se namreč govori o etiki in politiki, tedaj gre za faktorje, ki upravljajo naše življenje, ki nam kroje usodo ter odločujejo o naši sreči in nesreči; od njih je odvisno, ali bomo materijelno dobro stali ali propadali, od njih je odvisno, ali bomo popolnoma deležni blagodati kulture ali pa se bomo tudi v duševnem oziru vedno trudili za „nosilci kulture“. Etika in politika — sta sili, izmed kojih hoče ena urejevati delovanje človeško, a druga giblje ono veliko telo, oni veliki organizem, ki mu pravimo država.

Že to bi bilo dovolj, da obrne našo pozornost nase, a nekaj drugega nas še bolj izpodbuja, da si ju ogledamo. Pa kaj je to? Oni sili sta — nesložni; vsaka jima vleče na svojo stran, mu stavi druge zadače, ga oblikuje drugače. Človek bi potemtakem moral živeti dvojno življenje: eno politično, ki ga bo vodil interes, in drugo etično ki mu bodo vodila pravna načela (ideje); med interesom pa in idejami kakor da se bije večer boj ter nikdar ne pride politično življenje v sklad z etiko!

Običajno se zares misli tako. Zdi se povsem naravno, ako se politične sile zakrivajo v neko meglo tajinstvenosti, ter jih ni videti: državna kolesa se gibljejo, ali kdo jih giblje, kam in čemu, to vedo in vidijo samo nekateri, ki umejo pregledati vse one zapletene in zavite niti, ki jih drži in upravlja neka skrita roka.

Politika upravlja torej kakor neka tajna moč zgodovino človeštva: poedinec se najde ponajveč pred gotovimi dogodki, včasih jih sluti, a neredko ga iznenadi njih neobičajni zaplet; tudi sam se v vrtincu dogodkov najde čisto na mestu, na katero misli da je prišel s svojimi silami, ali zaplove v kako strujo, misleč, da je došel v njo po svoji volji, a v istini ga zopet ona nevidna roka dviga in obrača, giblje in zastavlja: človek ide in je nesen. A samo tedaj more priti naprej, ako — plove s strujo; proti struji se boriti ni politično. Včasih komu to ni po volji, toda ako je političen, bo se prilagodil prilikam in čakal, budno zroč za hipom, ko mu boče mogoče oživiti svoje težnje. Običajno je to mišljenje, da je politika znanje v razmotrivanju. Političar je — se misli — v prvi vrsti človek oprezen, kakor vojskovodja, ki se ob vsakem koraku ogleda, niso li kje sovražne zasede ali morda vohuni, ki bi zasledili in preiskali njegova pota in doznali za njegove cilje. Toda on to lokavo skriva. Političar ne razkriva svojih nakan, noče, da mu drugi — kakor se pravi — gledajo v karte, da mu ne bi pobrskali osnov in pomešali računov. Kadar govori, odeva svoje misli v lepe besede, gladke fraze, v katerih kaže samo kateri ostrejši ton, kako svira muzika; inako ponajveč eno misli, a drugo govori, da ne bi kdo prozrl, kaj hoče in kaj misli, in da bi čimbolj zavaral protivnika ter ga našel nepripravljenega, mu sprečiti pot do cilja. Istino ljube bi torej za njega bila prej napaka nego krepost. Političar mora poznati ljudi, človeško naravo in vse načine, kako jo je vladati: nečimernika bo pridobil za sebe z zvočnim naslovom, častihlepniku bo dal, ako ga potrebuje, sijajno mesto, ponižnih se ne boji, a kljubovalce bo z vsemi „zakonitimi“ sredstvi izkušal uničiti; ako mu je protivnik opasen, bo se trudil, da mu izkaže nekoliko ugodnosti, ne bi li mu z njimi zavezal najprej jezik in potem tudi roke; ako to ne gre, bo si prizadeval ga igrati: lokavščina in prevejanost dobita tako v političnem življenju veliko ceno. Med protivniki bo posejal mržnjo, da se spro in da se on kot tretji veseli, ko se oni prepirajo. Tako lovi ponajveč v motnem ribe. Ne zazira od nobenega sredstva, ako ga vodi k cilju. Finis sanctificat media, cilj posvečuje sredstva, to je staro politično načelo. Glavno je — uspeh; po njem se meri političarjeva vrednost. Karkoli more učiniti pod zakonito ali vsaj pod formo zakonitosti, sme uporabiti, da odstrani ene protivnike in pridobi za sebe druge, hlineč se, da dela za njih, ko misli le na svojo korist in hoče na vsak način biti pobeđnik. Ako se zgodi, da pade svojemu protivniku v zanko, mora biti okreten in spreten da se izvleče iz nje, mora biti gladek kakor jegulja, da prinese iz pasti celo kožo.

Spričo tega precej splošnega mišljenja o političarskem znanju in poslu ni nikako čudo ako se trdi, da etika in politika nista v nikakem odnošaju. Etika je znanost, ki obravnava delovanje človeka, kakor bi moralo biti, znanost o nravnem delovanju. Politika pa ni nič takega. Delovanje političarjevo je povsem drugo nego nravno; politični motivi so povsem drugi nego motivi etični: tam vse vodijo in upravljajo interesi gospodarski in trgovski, stanovski in narodni, strankarski, tu zavest dolžnosti. Z drugih stališč bo se torej sodilo delo v politiki, z drugih zopet v etiki: kar je v politiki greh, more v etiki biti krepost, a kar je krepost v politiki, more biti v etiki greh. (Sledi.)

Tuji dom.

Novela. — Spisal M. R. P.

(Dalje.)

VII.

„Ne vem“ — je rekla in odšla iz sobe. Ko je stopila nato v svojo sobo, je legla oblečena preko postelje in se zamislila. Strmela je skozi okno v mesečno noč, ki je sanjala zunaj med gorami in dolinami; in misli, ki so polnile glavo, so bile neprijetne kakor spoznanje, ki prepriča človeka, da je njegova pot zagrešena.

Na praznik sv. Petra in Pavla je obhajal stari Mirtič svoj god. Na predvečer tistega dne so prišli godci iz trga in igrali pred vežnimi durmi. Okrog njih so se zbrali vsi hlapeci in dekline in so gledali, kako so trobili na svetle medene instrumente.

Noč je bila lepa in jasna, nebo temnomodro, vse gosto posuto z zvezdami, na vzhodni strani je plaval počasi nad gorskimi vrhovi višje in višje ščip, in nad poljanami in gozdovi se je razlivala njegova mehka luč. Tuintam se je začula odkod pesem, sanjava melodija je šla preko ozračja kakor sanje.

Ko so godci odigrali, jim je prinesla Nežulja vina in kruha. Sedli so na klopi, ki so stale na obeh straneh tik ob hiši, jedli so in pili in govorili vesele stvari. Odhajali so nekoliko vinjeni, „živijo Mirtič!“ so kričali tisti,

ki so bili še mladi, klobuke so metali v zrak, naposled se oprileli krog ram in zapeli o fantu, ki pojde na planine kropit svojo mrtvo ljubico.

Predpoldne na praznik sv. Petra in Pavla so prihajali uslužbenci k Petru Mirtiču in mu čestitali. Najprej jo prišlo pisarniško osebje, potem družina, a delavci so bili tisto pot izostali.

Berta je prinesla tasto za god šatuljo napolnjeno z robci, v katere je bila vvezla sama s svilo njegovo ime. Voščila mu je srečo, zdravje in dolgo življenje in ob koncu mu je ponudila darilo. Starec jo je poslušal zelo malomarno, vzel iz njenih rok šatuljo in jo položil predse.

„Prav je“ — ji je rekel — „prav!“ In nato je govoril s sinom o nekem davku, ki so ga takrat na novo vpeljali.

Opoldne so prišli h kosilu poleg nekaterih pisarniških uslužbencev in hlapca Jerneja, ki je jedel vsako leto na godu dan svojega gospodarja pri njegovi mizi, tudi znanci iz bližnjega trga. Med njimi je bil odvetnik Kimež, njegova sestra Ana in učiteljica Lina, ki je pripeljala s seboj mladega visokega človeka in ga predstavila za poeta Grudna. Med povabljenici je bil tudi neki častnik, ki je bil še zelo mlad, in se je gibal vedno okrog učiteljice Line.

„Venera“ — ji je šepetal včasih in se skušal dotakniti njene roke. „Vas so ljubili bogovi kolosalno, ker

Iz Hrvatske.

(Politična slika.)

Doba, v kateri je banoval Hrvatski grof Karol Khuen-Héderváry, imenujemo lahko — kot v znamenju politične in nravne demoralizacije — stoječo. Z njim je prišel leta 1883. na Hrvatsko politični zistem, ki se še danes imenuje po svojem pospeševalcu in gojitelju „kuenščina“.

Ilirec Mažuranić se je zdel ogrski vladi in kroni preveč naroden ban (1873—78); nasledoval mu je grof Ladislav Pejačević, ki tudi še ni bil dovolj brezobziren napram narodnemu gibanju. Zato je prišel na Hrvatsko Khuen: in v njem so upali na vodilnem mestu dobiti pravega moža za svoje namene. On je ustvaril madžaronstvo, on je ponižal hrvatski narod nebrojkrat; na stotine mož, učenih in priprostih kmetov je romalo zaradi njega v ječo.

Khuen Héderváry je bil tiran v pravem pomenu besede. V Budapešti je bil madžarski kavalir, na Dunaju avstrijski vitez, v Zagrebu pa si je dal govoriti veliki narodni ban. V proračunski debati v hrvatskem saboru je dejal leta 1892. sam, da ne ve, kake narodnosti da je, ker so njegovi dedje stari hrvatski Slavonci; njegov učitelj ga je učil srbski, a potem so mu dejali, da je Ilirec... Khuen Héderváry je bil tudi tisti mož, ki je pobral v listopadu leta 1885. iz hrvatskega deželnega arhiva za dvajset skrinj najvažnejših hrvatskih zgodovinskih listin, brez znanja arhivarja, sredi noči, in jih takoj poslal v Pešto, kjer so še danes dobro skrite.

Leta 1895. je menil, da je svobodoljubnim Hrvatom že dovolj klonil tilnik, da je vzgojil dovolj hrvatskih in srbskih madžaronov, ki so mu peli slavo, ker so imeli od tega velik dobiček. Tega leta je torej znal izposlovati, da je prišel sam avstrijski cesar in kralj ogrski, Franc Jožef v Zagreb, da si ogleda veliko delo velikega bana.

Toda kaj se je zgodilo?

Ko je stal vladar obkrožen od udanih slug v osebi raznih madžaronskih grofov in baronov na Jelačićevem trgu, kjer je imel poslušati vdanostno vikanje naroda, je naenkrat zapalila visokošolska mladež madžarsko trobojnico, ki je ponosno plapolala pred Jelačićevim spomenikom. Zgodilo se je to 16. listopada 1895. Narodni zastopnik dr. Ivan Ružić je izjavil, ko je prišla zadeva pred sabor: „Tko god je začuo, da je spaljena madžarska zastava, spalio ju je od mah i sam u svom srčcu, te mogu utvrditi; da danas više (več) nima mjesta tomu znaku madžarskoga gospodstva nad Hrvatima“.

Visokošolska mladež pa si je s tem svojim neustranim činom nakopala najhujši srd Khuenov: preganjal je dijake, kolikor se je le dalo. Vzeti jim je dal tudi staro zastavo univerze zagrebske. Pod to zastavo je šla tudi hrvatska visokošolska mladež kot prostovoljna četa z banom Jelačićem leta 1848. na boj proti Madžarom.

To zastavo jim je torej vzel ban Khuen in izginila je ravnokako, kakor deset let prej onih 20 skrinj historičnih dokumentov Hrvatske. Danes nihče ne ve, kaj je z zastavo: ali je skrita, ali je spaljena, ali raztrgana? Khuen, edini, ki bi mogel dati odgovor, pa molči trdovratno.

Leto za letom so se obračali akademiki do vlade, kje je njih zastava. Stvar pa je prišla v povsem nov tir, ko so bili premagani Madžaroni in je prišla vlada na Hrvatskem v roke hrvatske narodne opozicije, Nova vlada si je v resnici prizadevala, dobiti dijakom njihovo zastavo nazaj, a tudi njena namera je ostala samo želja: o zastavi ni duha ne sluha. Zato je izjavila, da hoče nabaviti dijakom novo vseučiliško zastavo. Dijaki so izjavili na to, da si hočejo nabaviti novo zastavo sami. Sredi majnika se vrši posvečenje nove zastave po zagreškem rektorju dr. Bauerju. Na to svečanost dobe vabilo vsi slovanski dijaki avstrijskih in ogrskih vseučilišč.

so vam dali svojo podobo, o, Semiramis! — O, piramidalna lepota! In potem se je poklonil, se tiho nasmehnil in se naglo okrenil, da je zaropotala njegova svetla sablja. Ko je bil obed končan, so gostje većinoma odšli. Častnik se je poslavljajal pri Lini, gestikuliral mimo njenega obraza in ob koncu citiral nekako patetično neko Heinejevo pesem:

„Ich heisse Mahomet, ich bin aus Jemen
und mein Stamm sind jene Asra,
welche sterben, wenn sie lieben.“

Nato ji je poljubil roko in jo nagovoril s Kleopatrom. Tudi Berti je poljubil roko in se klanjal potem prav do vrat, kjer se je šele okrenil in odšel.

Kimež, njegova sestra, Lina in poet Gruden so odšli potem za Berto v njeno sobo. Tam je sedla Lina v naslonjač v kotu ob vratih in povabila k sebi Grudna, ki si je prinesel stol in sedel poleg nje. Berta in Ana sta sedli na zofu, a Kimež se je zadovoljil na stolu pri mizi. Naslonil se je nazaj, prekrizal noge in položil sklenjene roke na trebuh. Tam se je igral z verižico, ki je visela od telovnika dol in sukala naposled po svoji navadi palec ob palec. Pripovedoval je neke kratkočasne slučaje iz svoje prakse, gledal po navzočih in se včasih glasno nasmehnil. Berta in Ana sta ga poslušali, a Lina je pripovedovala Grudnu, kako ji ugajajo njegove pesmi.

„Tiste, ki jih napišete meni“ — je rekla — „jaz takoj spoznam. Po tisti mehki žalosti, rahli resignaciji in

S tem bo popravljen eden, zopet en bil izmed grehov iz Khuenove banske ere. Koliko časa bo treba, da bodo zaceljene vse rane, ki jih je zadal ta nesrečni človek hrvatskemu narodu? Kako je imenoval vladar gonjo proti temu človeku? „Schändliche Umtriebe“ — gнусne spletke. S kako pravico?

Nemčija osamljena.

Razvoj Nemčije v zadnjih tridesetih letih je naravnost velikanski. Poprej razdrapana, obubožana država si je opomogla v nekaj desetletjih tako, da se šteje danes po vsej pravici med prve velemoči na svetu. Postavila se je kot tekmeč ob stran največje, najbogatejše in najmočnejše države na svetu: Anglije.

Ta rast Nemčije je že samoobsebi jako znižala moč in vpliv slovanstva v Evropi. Germanstvo je prodiralo v vse kraje proti vzhodu. Težnja po novi raztezosti je tudi znano, proti nam Jugoslovanom naperjeno „gibanje proti vzhodu“ — Drang nach Osten. Nemčija se je razvila v kolonijah in za njih obrambo je bilo treba bojnih ladij. Te je nemška država pridno gradila.

Malomarno je opazovala pričetkom Anglija gibanje svojega soseda. Kmalu pa je postala ljubosumna, ne morda zbog velike samozavesti Nemške, ki se prav značilno izrazuje v reku „Bojimo se samo Boga in drugega nikogar“, ne zbog vedno večje veljave nemškega jezika po svetu, pač pa vsled vedno očitnejše težnje, zasesti svetovni trg. Silni razvoj nemške industrije si mora odpreti pot v širni svet, drugače sledi neizprosni krah. Kolonije so postale preslab odjemalec nemški robi. Svojemu namenu torej ne zadostujejo.

Ali na svetovnem trgu so doslej gospodarji Angleži; vsak razvoj na tem trgu se more zgoditi torej le na škodo Anglije. Ost rasti Nemčije je torej nehote namenjena proti Angliji. Nemški vladni krogi se tega prav dobro zavedajo. Odtod velike bojne priprave, odtod ono mrzlično spolnjenje nemške flotile. Anglija leži Nemčiji pred nosom in zgodi se lahko, da zapro angleške bojne ladje nemške luke v nekaj urah.

Gotovo so taki občutki nemškim vladnim krogom prav neprijetni, kajti pri vsakem koraku njih ekspanzivne politike se tudi nevarnost katastrofe bliža: boj z Anglijo pomenja na vsak način za Nemčijo popolno katastrofo.

Bismark, ki ga lahko imenujemo stvarnika današnje Nemčije, se je vsega tega dobro zavedal. Njegov pogled v bodočnost mu je pokazal, da mora priti nekoč z Anglijo do najostrejšega konflikta, ki bo za vso evropsko politiko vsaj dalekosežnejega pomena. Z vojno leta 1870./71. si je nakopal še na suhem močnega nasprotoika, in zato je iskal pomoči pri vzhodnih sosedih. Za zvezo je pridobil najprej Avstrijo, 17. oktobra 1879 in štiri leta potem še Italijo.

Pred nekaterimi leti je dejal mladočehski voditelj Kramar, da je trozveza že obrabljena glasovir. Dunajski listi, zlasti pa „Preša“, dve leti tega niso mogli pozabiti in smešili so Kramarja z „obrabljenim glasovirjem“. Danes je seveda ta obrabljena glasovir javna tajnost in trozveza se smatra samo še na papirju. Ne oziraje se nadalje na napeto razmerje med Italijo in Avstrijo — tudi zadnji dogodki nam pričajo prav sijajno, da je pomem trozveze iluzoren. Da je trozveza koristna samo Nemčiji, o tem pa že davno ni bilo nobenega dvoma več.

Vse, kar je podvzela Anglija v zadnjem času ni imelo drugega namena, kakor doseči nemško izolacijo docela. Anglija je izzvala rusko-japonsko vojno, da oslabi s tem moč Rusije na morju, kajti edino Rusija bi mogla priti Nemčiji kot vpoštevanja vredna sosedinja na pomoč. Že po Bismarkovem sporočilu je Rusija Nemčiji najvarnejši sosed. Ta moč je torej za eno desetletje na morju vpoštevanja nezmožna.

sentimentalnosti jih spoznam. Samo enkrat ste pisali tako sirovo! Ali se domislite?“ ga je vprašala in mu pogledala mehko v oči.

„Veste — kakor je razpoloženje, tako piše človek. Kar je duši primerno —“ je odgovoril in se potem za nekaj časa zamislil. Gledal je v Kimeža, ki je pravil o nekem nevednem kmetu, potem se je čez dolgo zopet okrenil k Lini in jo vprašal skoro s tišjim glasom:

„Ali se še domislite?“ — je dejal. „Ob takem času je bilo, ko sem šel nekoč z vami po tisti poti tik vode. Ali še veste? Pod mejo voda, nad potjo lipe in na desni strani na pragu nizke hiše je sedel berač in prosil. Jaz sem dal groš, zato da bi bila najina ljubezen srečna, a vi mu niste dali ničesar. Menda zato ni bilo sreče!“

„Morda . . . To je že dolgo od takrat“ — je rekla in se potem zamislila v tiste čase.

„Jaz se vsega spominjam“ — je odgovoril Gruden in potem nadaljeval z novim spominom.

„Takrat, ko sem jaz občeval z vami, ste imeli na sprednjem zobu čisto majhno črno pičico. Ali se domislite?“

Lina se je zasmejala na glas in se naslonila v naslonjaču nazaj.

„Vidite — ne smete zameriti!“ je govoril dalje Gruden. „Jaz sem pri vas kakor otrok. Vse, kar je na meni in v meni sirovega, trdega, teškega, žalostnega in okornega, odpade v tistem hipu, ko pogledate vi v moj obraz.“

Katastrofa Rusije na Daljnem Vzhodu je bila očitna vsakomur, ki je poznal Japonsko tako dobro, kakor Anglija. Slutila jo je i Rusija sama, ali namestniki v Mandžuriji, avtokratje v pravem pomenu besede, brez pojma o dejanskem položaju, so uprav brezvestno tirali svojo državo v pogubno vojsko — načrt Asglije.

Angleški kralj, o katerem je vedel do sedaj svet malo modrega, se je izkazal naenkrat kot prav brihten državnik. Svoj čas so mu dali listi naslov vsled njegovega velikega veselja do vedno novih nošenj „modni kralj“ — danes bi mu rekli lahko diplomatski kralj. S taktom in lepimi angleškimi manirami se je bližal najprej italijanskemu kralju leta 1905. S Francijo bi nastal vsled oaze Fachoda v Afriki kmalu hud boj. Anglija je zagrozila — in le iz rešpektu pred to mogočno državo je Francija odnehala, nerada sicer, in žaljena v svojem sameljubju. — To ponižanje je hotel popraviti kralj Edvard s svojim prihodom v Pariz, ki se je vršil pozimi.

Francija, že od nekdanja najboljša zaveznica, odvrnjena od tega prijateljstva le po slučajnih dogodkih, je postala zopet prav intimna z Anglijo in ko se je govorilo ne dolgo tega o morebitni maščevalni vojski Francozov z Nemčijo, da si osvoje Alzacijo in Lotriško zopet uazaj, je angleška vlada prostodušno izjavila, da pride Franciji pod gotovimi pogoji na pomoč.

Ko se je ločila Norvegijske od Švedije, so dobili Norvežci na svoj prestol danemarskega princa, ki ima za ženo hčerko sedanjega angleškega kralja. S tem je stopila Norvegijska v osebno zvezo z angleškim dvorom. Danemarska pa je vsaj nevtralizirana.

Ko je potreboval mladi španski kralj ženo, je dobil tudi angleško princesinjo. Zdaj je obiskal angleški kralj španskega celo osebno v Kartageni in mu pri tej priliki napravil uprav očetovske obljube: Anglija ne poskrbi samo utrdbe raznih obrežnih krajev v Španiji ampak pomaga Španski zgraditi tudi novo bojno mornarico. Leta 1899. se je namreč zapletla Španija zaradi Kube z Združenimi državami Severoamerikanskimi v vojsko, ki je trpela sicer samo pol leta, a ta čas je docela zadostoval, da je bila že itak slaba španska eskadra na morju uprav decimirana po svoji vpoštevanosti. Španija ima danes ravno za polovico slabšo bojno mornarico kakor Avstro-Ogrska.

Pred komaj mesec dni sta se sešla nemški državni kancelar Bülow in italijanski ministrski predsednik Tittoni. Poudarjalo se je, da se je doseglo med obema popolno soglasje. Vestem se je pač verjelo, četudi je bilo pisanje nemških in italijanskih listov kaj malo samozavestno. Zdaj pa je udarila kakor strela z neba, vest da obišče v četrtek, 18. t. m., angleški kralj osebno italijanskega kralja v močni neapolitanski utrdbi Gaëto.

Vse te diplomatske spletke in ta sleparija prijateljstva nimajo drugega namena, nego osamiti Nemčijo. Na Nemškem so vsled tega v velikem strahu, kajti brez tuje pomoči niso kos Angliji in te tuje pomoči ni nikoder več. Bajka o obrabljemem glasovirju je postala resnica in če bi hotela Avstrija v kateremkoli oziru za Nemčijo v o_enj, bi plačala ta svoj pogrešek drago.

Ako pregledamo še moč v tem sestavku omenjenih držav — odločilna more biti samo bitka na morju — vidimo lahko, da je Nemčija prav upravičeno v taki skrbi zaradi svoje osamelosti.

Po moči so si namreč razne države v takem razmerju:

	Oklopne	križark	moštva
Anglija	120	112	200 000
Nemčija	41	42	43 000
Francija	105*	—	58 000
Španija	10	—	16 000
Italija	50	183	27 000
Avstro-Ogrska	17	11	17 000

* Tretjino od teh je po raznih arzenalih v delu. Potem bo treba seveda tudi moštvo znatno popolniti.

Lina se je zadovoljno smehljala. Kimež je bil utihnil, in ko je vstala Berta, da bi prižgala luč jo je prosil, naj tega ne stori.

„Okna odprite na široko“ — je rekel — „luna sij zunaj, krasna noč je v naravi.“

Potem je vstal, sedel tiho za klavir in igral neko mehko in nenavadno sanjavo melodijo. Vse je bilo sicer v sobi tiho, samo skozi odprta okna se je čulo enakomerno petje čričkov, ki so peli po mejah in poljih svoje enolične pesmi.

Gruden se je sklonil k Lini in poljubil njeno roko, ki je ležala na robu naslonjača.

„Lina“, — je šepetnil — „kdaj bom zdaj zopet pri vas? Čez nekoliko let, Lina?“

Dekle je sedelo čisto mirno in brez glasu, in tudi Gruden je dvignil počasi glavo od njene roke in se naslonil nazaj. Kimež je še vedno igral, in ista tišina je vladala v sobi. Samo tisti mehki akordi so plavali po njej, kakor opojne sanje, ki jih pije duša z vso vnemo.

Po sobi so se črtali trakovi mesečine, skozi okno se je videlo temno nebo, zvezde so se svetile tam na daljnem zapudu, kjer so molele kvišku visoke in črne gore in so bile videti izdalje kakor strahovi.

Lina je bila nagnila glavo h Grudnu in vprašala šepetaje in komaj umljivo. (Sledi.)

Nemčiji nasprotna al'ansa je vedno očitneja: romanse države stopajo roko v roki pod vodstvom Anglije.

Gaidoz, eden najboljših francoskih etnografov in profesor političnih znanosti v Parizu je dejal nekoč, da prevladuje v Evropi narodna borba med Nemci in Slovani, v svetu pa gospodarski boj med Nemci in Angleži.

Odločitev tega gospodarskega boja bo brezdvomno velikega vpliva tudi na narodnostni boj s Slovani. Ne Slovani, ampak Angleži strejo nasilno moč nemštva.

Angliji je bil edino nevaren konkurent nekaj časa Napoléon „Avec Anvers je tiens un pistolet chargé sur le coeur de l'Angleterre“ je dejal nekoč, vso Evropo je spravil na noge proti Angliji — kar tedaj ni bilo mogoče združeni sili, bo danes tem manj mogoče osamjeni Nemčiji. Clémenceau je psal že v juliju predlanskega leta v dunajski „Preši“, da se pripravlja v Evropi novo ravnotežje, iz katerega bo izpodrinjena Nemčija. Danes kažejo vsa znamenja, da se to dejstvo bliža svojem vresničenju.

Politični pregled.

Mariborski Slovenci — koga naj volijo?

Pod deveti volilni okraj na Štajerskem spadajo vsi včlilci, ki bivajo v mariborskem sodnem okraju.

V tem volilnem okraju so postavljeni doslej trije nemški kandidati; vsenemški Wastian, krščansosocialni in socialno demokratični, Slovenci, ki tvorijo sicer precejšnji politični faktor v tem okraju, so po številu vendar še preslabi, da bi mogli nastopiti s samostojno kandidatu vsaj v toliko, da bi se ne osmešili pred drugimi. Zato tudi Slovenci prvotno niso sklenili samostojno kandidirati ampak so se odločili podpirati enega izmed treh nemških kandidatov. Vprašanje nastane, katerega?

Nemški krščansosocialni kandidat v Mariboru na izvolitev niti upati ne more; torej preostajata samo še dve kandidaturi; Ali Vsenemca ali socialnega demokrata.

Doslej je zastopal Maribor Vsenemec Wastian. Kako je on Slovincem v narodnostnem oziru sovražen, vemo vsi. Wastian se je na neštetihih shodihi, spisih in podobnih prilikah izraževal o Slovincih na način, ki je ne samo za nas skrajno žaljiv, ampak ki se mora gabit vsakemu resnemu politiku. Wastian je n. pr. iz povsem nekritično sestavljenih statistik hotel dokazati v raznih knjigah „Südmarke“ itd. take gorostasnosti o nas, da je moral res vsak nerazodeni Nемеc dobiti o Slovincih kakor da smo docela nekulturen barbarbski narod. Wastianova agitacija ne zasleduje nobenih ne socialnih ne kulturnih teženj, ampak stremi samo za tem, kako bi se dali lažje in hitreje izpodriniti Slovenci s svoje rodne zemlje. Wastian je torej po svojem vsenemškem programu in kot oseba — v kolikor prihaja ta v poštev — naj-trupenejši sovražnik Slovencev, zanj se mariborski Slovenci niso mogli odločiti: nasprotno! Poskusiti je treba vse, da se znebimo tako zagrizenega nasprotnika.

Ta prilika se je mariborskim Slovincem nudila. Wastian ima za izvolitev največ šans — torej pomagati njegovemu nasprotniku. Tu prihaja v poštev samo socialno-demokratičen kandidat.

Ivan Resal je sicer Nемеc po rodu, a po mišljenju socialni demokrat. Program te stranke slovenski narodnosti kot taki direktno ne nasprotuje v političnem oziru. Obmejnim Slovincem pa je prva stvar narodnost — drugje naj je Resal kakršnih nazorov že hoče, le da slovenski narodnosti ni presovražen.

Tega so se mariborski Slovenci tudi docela zavedali. Sklenili so uporabiti svojo volilno pravico kot sredstvo, da vržejo Wastiana s tem, da oddado svoje glasovnice socialistu v prid. Ako so se zavzeli za absolutni boj najprej proti narodnostnemu boju vsi Slovenci v Mariboru, je bila izvolitev Wastiana jako dvomljiva.

Toda glej! Oglasili so se proti sklepu slovenskih zaupnikov na mariborskem zborovanju v „Narodnem domu“ posamezni nezadovoljneži, pred vsem nekateri kl-rikalni krogi, ki iz svojih strankarskih nazorov nočejo nastopiti s socialisti proti Vsenemec in agitirajo za samostojnega slovenskega števnege kandidata, dasi vedo prav dobro, da mnogo Slovencev od prvotnega sklepa ne odneha.

Za slučaj, da je Wastian izvoljen in manjka socialistu toliko glasov do izvolitve ali vsaj do ožje volitve, kolikor jih je sprejel slovenski števeni kandidat, bo krivda vseh onih Slovencev, ki se nočejo pokoriti skupnemu sklepu, ako zastopa mesto Maribor Vsenemec in ne slovenskemu narodu stokrat manj nevarni kandidat v osebi Janeza Reslja.

Položaj Čehov na Dunaju.

Na Dunaju živi do tristotisoč Čehov, ali niti mesto niti vlada jim noče odpreti vsaj eno ljudsko šolo. Češko šolsko društvo „Komensky“ vzdržuje sicer v mestu šest šol, v katerih se poučujejo češki otroci v češkem jeziku (druge predmete obiskujejo v nemških ljudskih šolah) in eno popolno ljudsko ter meščansko šolo, v katero hodi do 1100 otrok, ali kaj hoče ta narodna požrtvovalnost „Komenskega“, ko bi bilo treba ustanoviti skoro v vsakem okraju — teh ima Dunaj 21 — po eno ali celo več

ljud-kih šol Iz dunajskega magistratnega poročila posnamemo, da se nahaja letos v dunajskih ljudskih šolah takih otrok, ki se s svojim učiteljem sploh nič razumeti ne morejo, nič manj nego 11.000, t. j. enajsttisoč.

Nesramnost vlade in drugih činiteljev, ki se upirajo ustanovitvi čeških ljudskih šol na Dunaju, je torej očita. Značilno je, da se upira tem šolam tudi nemška socialna demokracija, češ, da ona vendar ne more glasovati za zavode, ki utrde češki življenjski na Dunaju; v veliko akcijo, ki se prične takoj po prvem zasedanju nove zbornice, kjer sodelujejo najodličnejši dunajski in izvedunajski češki krogi, pa je prijavila svoj pristop tudi češka socialna demokracija. Dunajski voditelji te stranke se bodo morali pač udati pravični zahtevi vseh Čehov, tudi socialistov, da je treba Dunaju i čeških ljudskih šol.

Nikomur seveda na um ne prihaja, da bi trdili, da češke šole res izdatno ne izboljšajo položaja Čehov na Dunaju. Ali temu ni pomagati: Čehov se nase seljuje dan za dnem več na Dunaju; Čehi so torej tukaj — ergo imajo pravico do svojih šol.

Če pogledamo, kako skrbi vlada drugje za nemške manjšine, uprav sijajno vidimo to dvojno mero: v Trstu je komaj okrog 8000 Nemcev, a vlada jim je napravila dve nemški ljudski šoli in eno nemško meščansko šolo. Po tem merilu bi pristojalo dunaj-kim Čehom nad 70 ljudskih šol in nad 35 meščanskih šol na Dunaju — a nimajo niti ene.

Zato se potopi vsako leto na tisoče in tisoče čeških otrok v nemškem morju. Kmalu bo imel vsak drugi Dunajčan že češko ime: znamenje kako mnogo Čehov je bilo germaniziranih vsled pomanjkanja naobrazbe v materinskem jeziku.

Kakor je upati in po splošnem razpoloženju, zlasti pa vsled izredne obširnosti omenjene akcije sklopiti, ne bodo ti koraki več brezuspešni, temveč se ustanovi vsaj nekaj državnih čeških ljudskih šol na Dunaju.

Dalmacija in c. kr. avstrijska vlada.

Odkar je zavel v jugoslovanski politiki nov veter, provzročeni največ po glasoviti reški resoluciji iz oktobra 1905, je tudi avstrijska vlada precej izpremenila svojo politiko, zlasti pa z ozirom na Dalmacijo.

Dalmacija je dobila „la maison d' Autriche“ — avstrijska biša — najprej od Napoleona v Campo Formskem miru 1797, od Evrope pa na dunajskem kongresu 1815. Kakega pomena je ta dežela za naš jug, se naši vladi še zdelo ni; stoprav ko so zaklicali Dalmatinci, da hočejo biti združeni s Hrvatsko: torej proč od avstrijske vlade in spadati pod ogrsko, je postala Avstrija, ki prej desetletja ni čula klica dalmatinskih politikov, naenkrat nervozna in zdaj delajo vse, da bi svoj stari greh popravili.

Avstrija imale nekaj morja ob Istri in Dalmaciji. Pot do Adrije ji je torej mogoča le preko teh dežel. Toda Adrijo hoče zase tudi Italija. Saj se je na jezikovnem kongresu v Corigliano prav točno povedalo: Adrija je italjansko in albansko morje.

Razmeroma z velikostjo države imamo morja razmeroma malo. Dolgo let Avstrija še tega ni uvaževala. Lege južnih dežel ni pojmla niti politično niti gospodarsko. In pri tem ni bilo treba niti posebne originalnosti: Napoleon ilirske kraljevine gotovo ni poklical v življenje, če ni imel za to tehtnih vzrokov. Vedel je, kdor vlada te južne dežele, je vladar cele Avstrije.

Reška resolucija je morda znatno pripomogla, da se je vlada domislila vseh svojih desetletnih pogrškov. Ko so zaklicali Dalmatinci „proč od Avstrije“, je šele ta vlada postala pozorna. Morda govori iz nje samo strah za deželo — ali ve, saj se v zadnjem času prav resno trudi, osvojiti si srca Dalmatincev iznova. Iznova? ... Vlada je postavila cel svet z najrazličnejšimi področji. Kako srečna Dalmacija, ko ima toliko novih prijateljev!

Slučaj z Dalmacijo je poučljiv za nas tudi v drugem oziru: daje nam pravec, po katerem je edino mogoč uspeh.

Če se ne motimo, je dejal francoski pisatelj Viktor Hugo nekje, da je vrhunec vse kraljeve modrosti kroglja, zadnja ljudska beseda pa počestni kamen — la dernière raison des rois le boulet; la dernière raison des peuples le pavé: in mož je imel prav!

Dnevne vesti

a) domače.

— V člankih „Spoznaj se sam“ je pisatelj z veliko marljivostjo in vestnostjo zbral svoje gradivo zlasti v statističnem pogledu. V vsakem poglavju pa vprašuje še po raznih vzrokih in podatkih, ki mu niso bili pristopni. Zato prosimo vse, ki jih zanima stvarina in ki so jim znani ti podatki, da jih naznanijo uredništvu „Nove Dobe“. Ležeče na n je na tem, da bode gradivo za to delo, ki izide v posebni brošuri, čim popolnejše.

— **Dvoboj Hribar contra Šusteršič.** Minulo nedeljo je Šusteršič na shodu v „Unionu“ ljuto napadel Hribarja. Jutri namerava Hribar odgovarjati na shodu v Mestnem domu. Za prihodnjo nedeljo obetajo klerikalci v „Unionu“ nov shod, na katerem hočejo, kakor piše „Slovenec“, po-

seči v zasebno življenje Hribarjevo. Kakšna podivjanost! Nemalo zaslug na tej podivjanosti političnega našega boja imata ravno vodilna lista „Slov. Narod“ in „Slovenec“. In še eno dokazuje napovedani dvoboj: da gre za osebe in za nič drugega kakor za osebe — na obeh straneh.

— **Pri ljubljanskih občinskih volitvah** je včeraj v I. razredu izmed 751 volilcev prišlo na volišče 223. Dobili so Josip Lenče 217, pl. Trnkoczy 217, dr. Triller 211, Predovič 207 glasov. Protikandidatov ni bilo. V vseh treh razredih je od 4695 volilcev izvrševalo svojo volilno pravico le 1612 volilcev torej 38%, 3083 jih je ostalo doma. Od 1612 glasov je narodno-napredna stranka z veliko silo in skrajnimi sredstvi na svoje kandidate zbrala 1243 glasov. Ako odštejemo kakih 400 ženskih pooblastil, ki jih ni šteti za samostojno in prosto oddane glasove, ostane za liberalno stranko v vseh treh razredih le krog 800 pripadnikov ali 17% vseh volilcev. Socialisti so v II. in III. razredu imeli za se 423 volilcev torej razmeroma skoro $\frac{2}{3}$ liberalnih glasov. To je bilanca letošnjih dopolnih volitev v občinski svet ljubljanski. Naša stranka se volitev ni udeležila.

— **Ljubljana brez „Društvene godbe“.** Odbor „Društvene godbe“ je vsem godcem radi notranjih društvenih homstij izročil 14 dnevno odpoved. Čujemo, da bo le nekaj godcev resnično odslovljenih, večina bo zopet sprejeta.

— **O gospej Poljakovi,** ki je bila svoj čas angažovana več let na ljubljanskem gledališču, poročajo zagrebški listi, da ji ponuja dunajsko gledališče „an der Wien“ angažmâ. Poljakova sodeluje sedaj kot subreta v Zagrebu.

— **Gospa Borštnik-Zvonarjeva** zapusti sofijsko gledališče radi neprijetnosti, ki jih je imela z nekim zdravnikom Kleinom, ter je dala ostavko, ki je bila sprejeta. Imenovana igralka je znana tudi starejšim ljubljancem od dobe, ko je nastopala še na ljubljanskem odru.

— **Pravočasno prijeta.** Te dni je bila ljubljanska mestna policija po orožništvu v Novem mestu brzovjavno obveščena, da je 18 letna Marija Lukšičeva iz Jurove vasi dvignila pri poštnem uradu v Novem mestu 500 K. kature so bile nakazane na njeno mačevo. Ko je Lukšičeva denar dobila, se je odpeljala v Ljubljano, odkoder je bila namenjena v Ameriko. V Ljubljani je dva dni samo nakupovala raznih zlatnin, srebrnin itd. Kako je delala z denarjem, si je lahko misliti, kajti policija je dobila pri njej le še 100 K, 400 K je potrošila torej smo v Ljubljani tekom dveh dni.

— **Rodbinska založba.** Zgodilo se je, da je blizu Ljubljane neki mož v hipni blaznosti končal svoje in svojih dveh otrok življenje na samomorilski način. Ta dogodek so nekateri listi s pravo slastjo opisovali. K temu piše „Rd. Prapor“: Zalostni slučaj v Rožni dolini, ko je vesrečni oče v hipni blaznosti, katera je omračila razum in mu vzela razsodnost, pretrgal življensko nit svojima otrokoma in končno zavrgel še lastno življenje, je postavil spodobnost obeh glasil klerikalne in neklerikalne buržuazije, pred težko skušnjavo. Dočim je v dostojnem časopisju navada, da se takih tragičnih dogodkov dotika z največjo rahlostjo, ki je tragiki dogodka edino primerna, sta „Slovenec“ in „Narod“ izrabila slučaj, da omakata svojo sesušeno fantazijo v „mlakah tople človeške krvi“, da napajata svoje senzacije žejne oči v „izhlapevajoči krvi“. In tudi namigavanje, da je bil nesrečnik član in odbornik raznih klerikalnih organizacij, ne zgreši svojega smotra! — Izkoriščanje najzalostnejše tragike v puste senzacijske in politične svrhe, opisovanje za dogodek sam čisto nepomembnih podrobnosti v stilu krvooločne romantike — kakšna sorodnost z ravnanjem hijen, ki se rede od — človeških trupel!

— **Tatvina v ljubljanskem prenočišču.** Minule dni se je izvršila v Ljubljani velika tatvina v nekem prenočišču blizu južnega kolodvora. V Ljubljano je dospel hlapec Jakob Reven iz Žirov, z namenom se odpeljati v Ameriko. Ko je šel spat, je spravil v posteljo 720 K, obstoječih iz 11 bankovcev po 20 K, iz 8 po 50 K in enega za 100 K. Ko se je zjutraj zbudil, je pogrešil denar in poleg tega pa je tat odnesel siromaku tudi dežnik in mu zamenil čevlje. Policija po tatu zasleduje.

— **Mati in sin.** Na Viču pri Ljubljani se je izvršil vrom pri posestniku Jerneju Svetliču in je bilo vzeti 85 K denarja. Tatvine sta sumljiva 14letni Jožef Peterca in njegova mati, posestnica na Viču. Pri hišni preiskavi so našli orožniki pri Peterčevih 11 litersko steklenico, do polovice napolnjeno z žganjem in 6 kg sladkorja, kar je vzel trgovcu Ivanu Robežniku na Viču Jožef Peterca in dal spraviti svoji materi. Mater in sina so izročili dež. sodišču. Kako naj bi bili otroci dobri, če imajo take matere!

— **Nevarna lovska igra.** Na Bledu sta se igrala dveletni in devetletni deček v sobi „lovca“. Starejši je vzel v roko očetovo puško, pomeril na svojega dve leti starega brata in ker je bila puška nabasana, mu je prestrelil prsi. Ubogi otrok je bil v trenutku mrtev.

— **Zastrupitev cele rodbine.** Svojo ženo in šest svojih otrok je hotel zastrupiti vsled preprirov z ženo Franc Blaž v Slapah, okolica ljubljanska. Pomešal je v žganje

in mleko glavice od žveplenk. Žena pa je še ob pravem času zapazila strup in tako rešila sebe in svoje otroke, ki so stari šest tednov do 16 let. Blaža so orožniki aretirali ter ga izročili tukajšnjemu deželnemu sodišču.

— **Požar pri Ljubljani.** 9. t. m. je začelo greti na podu Marije Juhant v Mostah pri Mengšu. Pogorel je pod z raznim gospodarskim orodjem. Juhant se je zelo opekla. Škode je 2000 K, zavarovalnine pa 1600 K.

— **Iz Šmartina pod Šmarno goro** nam piše somišljenik: V imenu več kakor 50 kmetov vam naznanjam glede občinskih volitev vršivših se v naši občini 2. t. m., da pri nas ni šlo za nobeno S. L. S. kakor je poročal „Domoljub“ v svoji 15. številki. Ravno tako ne vemo nič o tem, da bi se kdo v prvem razredu izneveril S. L. S. Resnica je, da smo župana g. A. Teršana do grla siti, ker ga že 7 let gledamo, kako malo nam je naklonjen, posebno pa podobčini Gameljne. Zaraditega smo šli kmetje na volišče in res za enkrat podlegli v podobčini Gameljne za dva glasov, v drugem razredu za pet glasov, v prvem razredu je bilo enako število glasov. Toliko za enkrat, če pa hoče dopisnik v „Domoljubu“, bomo drugič več povedali. Kmet.

— **Novo lovsko društvo.** Ustanovilo se je „Lovsko društvo v Starem trgu“ pri Logatcu. Lovsko društvo se meni, kakor čujemo, ustanoviti tudi v Ljubljani.

— **Še enkrat — meščanska šola v Ribnici.** „Nova Doba“ je prinesla v 13. številki zelo stvarno sestavljen dopis gledé ustanovitve meščanske šole v Ribnici. Ta dopis je vzbudil v celi ribniški dolini veliko zanimanje. Dopisnik omenja upravičeno, da bi ne imeli od te šole koristi le trg in bližnje vasi, marveč tudi občine, ki niso preoddaljene od Ribnice (Dolenjvas, Dane, Sušje, Velike Poljane itd.) in potem občine ob železnici, ker bi dobili učenci znižane vožne cene po železnici. K temu še pripomnimo, da leži v obližju Ribnice šestnajst vasi, katerih ni nobena nad 3 do 4 km oddaljena. Celo iz strušk vasi — Podtabor, Pricerkev, Raplova, Prilipi, Kolenčavas itd. bi — izvzemši 3 do 4 mesece pozimi — dečki pohajali čez Malogoro v šolo v Ribnico, posebno ako bi se potuk tako uredil, da bi se z istim pričelo, oziraje se tudi na prihod dopoldanskega vlaka — ob 10. uri ter trajal — s prekinjenjem ene ure opoldan — do 3. ali 4. ure popoldne. Dečki bi ne samo v trgu, temveč tudi v tik trga ležečih vaseh Gorenjvas, Hrovače in Goričavas — lahko stanovali za majhne stroške, ki niso v nobeni primeri s stroški študiranja po mestih, oziroma v oddaljeni Postojni in v Krškem, ob zdravi in tečni hrani! Tudi za 1½ ure od Ribnice oddaljeno obširno in obljudeno občino Sodrčico z mnogobrojnimi vasi bi bila ustanovitev meščanske šole v Ribnici brez dvoma eminentne važnosti. Skozi 8—9 mesecev na leto bi se lahko vzili dečki v šolo in nazaj vsaki dan na velikem, bodisi od občine ali od prizadetih starišev najetem vozu z lestvinami, na katerem bi imelo prostora lahko 10—20 dečkov. To bi celo po zimi bilo mogoče, ako bi pustila sodraška občina nabaviti nalašč za ta namen pripravljen, pokrit voz. Dolžnost ribniškega občinskega zastopa je, da z vso energijo nadaljuje to velepomembno akcijo, dolžnost vseh slovenskih občin kočevskega okraja pa je, da to stvar podpirajo. Prepričani smo, da tudi merodajni faktorji različnih strank ne bodo protivni tej javni in splošni zahtevi!

— **Iz Belokrajine.** Volitve v obč. odbor v Dobljičah so se za Slovence završile jako sramotilno. Prišlo je precej Kočevarjev v občinski zastop, s katerimi je potegnil tudi prejšnji župan Matija Vrtin. Krepko se je držal Matija Gešelj s svojo stranko. Čast mu! — Nehote se pa moramo vprašati, kako to, da se žiri nemstvo v Belokrajini, katero obvladuje — Črnomelj!? Kriva je temu ona prokleta slovenska brezbriznost, katera tudi v Belokrajini bujno cvete. Kočevarji pridno kupujejo vinograde in Belokrajci pridno čeburnajo s kočevskimi kupei „kočeeriš“ namesto, da bi odločno zahtevali, da naj slednji, ako hočejo z njimi kupčevati, slovenski govore, kar tudi vsak Kočevar zna! V Črnomlju pridno krokajo, pojo z navdušenjem pri polnih čašah „Lepa naša domovina“ in „Hej Slovani“ — na pragu Črnomlja pa že čepi in preži kočevski „binderhander“! Skregata se kje učitelj in kaplan, precej nastaneje dolge polemike v „Slov. Narodu“ in v „Slovenecu“. — Zdromite se že vendar enkrat, pojdite med narod, kateri je krvavo potreben narodnega probujenja in gospodarske osamosvojitve od oholega nemštva! V popolnoma slovenskih krajih ob cesti iz Kočevja v Črnomelj se blišče nemški napisi. Pisec teh vrst je sam imel priliko, z nekim gostilničarjem o tem govoriti vprašajoč ga, zakaj ima nemški napis? „Kočevski izletniki so parkrat to od mene zahtevali, pa sem jim ustregel, da imam mir!“ „To je malenkost“ bo morda kdo rekel. Vendar pa leži v teh na videz nedolžnih vrsticah vsa tužna usoda slovenskega trpina! Zavedni Črnomelji in drugi Belokrajci: Na delo ob 12. uri ven med ljudstvo, dajte mu izobrazbe in gospodarske vzgoje, občujte z njim ne samo ob času volitve, navdušujte ga za narodne svetinje, pomagajte mu do zavesti, s katero pride samoobsebi tudi boljše gmetno stanje v vse sloje našega naroda!

— **Nenadna smrt mešetarja.** Nenadno je umrl 61 letni živinski mešetar Ivan Vrbovec iz Gornjega Bre-

zovega pri Polici v Leskovcu pri Višnjigori. Ko se je pogovarjal z nekim delavcem, se je opotekel, zakričal in se mrtev zgrudil na tla. Vrhovec je bil znan po vsem Dolenskem ter splošno priljubljen povsod.

— **Železnica Trebnje-Št. Janž.** V Brezovici pri Mirni zidajo shrambo za dinamit, ki ga bodo rabili pri gradnji železnice Trebnje—Št. Janž. Komisijonalni ogled bo 18. t. m. ob 2. uri pop. Porabilo se bo za imenovano železnico 5000 kg dinamita, 2500 kg črnega smodnika in 1500 kopic.

— **Nesreča pri razstreljanju.** Ko sta 8. t. m. posestnik Matija Bučar in njegov sin iz Pleša pri Čermošnici pri Kočevju razstreljevala s smodnikom kamenje na njivi, se prvi naboj ni hotel sprožiti, zato sta ga hotela odstraniti. Pri tem pa se je naboj sprožil in poškodoval sina po obrazu in rokah, da je moral v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

— **Nesreča starca.** Ponesrečil se je prevžitar Franc Klančičar iz Bukovja pri Zagorju, ko je gnal kravo s paše domov. Padel je pri tem čez neki hloč tako nesrečno na obraz, da najbrže ne bo okreval. Star je okoli 80 let.

— **Župan — nepotrjen.** O mariborskem županu poročajo nekateri listi, da ni potrjen. Kakor bo v spominu, je bil izvoljen pri zadnjih volitvah županom v Mariboru dr. Schmiderer.

— **V Gradcu je umrl profesor ondotnega vseučilišča** Bleichsteiner. Mož je imel 60 let.

— **Vlom v občinski urad.** V občinsko pisarno v Rihembergu so vlomili neznani tatovi in odnesli 60 K v denarju in mnogo hranilničnih knjižic. Tatovom se je pa menda zelo mudilo, zato so vzeli le 20 K, vse drugo so pa pometali v bližnji potok.

— **Celovski knezoškof v nevarnosti.** Ko je včeraj krški knezoškof dr. Kahn delil v Krasnici zakrament sv. birme, se je peljal na grad Pöckstein, da tam prenoči. Na poti pa je srečal vlak krške železnice, konji so se splašili in voz se je prevrnil, vendar se knezoškofu ni zgodila večja nesreča. Ranjen je bil tudi kočijaž.

— **Otrok 40 dni v skrinji.** V Gorici so aretirali 20 letno Ido Mičen iz Červinjana, ker je porodila dete ženskega spola, je zavila v papir in cunjce ter spravila v skrinjo. Čez nekaj časa je šla v Gorico služiti. Trupelec je ležalo v skrinji 40 dni.

— **Nesreča blizu Kormina.** Ko se je v nedeljo zvečer vračal J. Lisica iz Gorice na kolesu iz Neblega domov, mu je pri Korminu prišel nasproti avtomobil, za njim je pa dirjal voz. Avtomobil je dal znamenje z rogom, konj se je splašil, zdiral in podrl kolesarja, da so ga težko ranjenega prepeljali v goriško bolnišnico.

— **Uboj poštnega uslužbenca.** Nekega dne lanskega poletja je napadel raznašalec denarja Velikonjo doslej neznan zločinec. Pobil je Velikonjo s sekuro na tla, a ker je Velikonja nato zavpil, je napadalec pustil sekuro in pobegnil, ne da bi imel čas polastiti se več tisoč kron, ki jih je imel Velikonja v svoji torbi. Orožniki so sedaj v Krminu aretovali nekega Mayerja, ki je baje oni ropar. Včeraj popoldne so orožniki privedli tega Mayerja v Trst z vlakom št. 84, ki prihaja v Trst ob 4. uri 15 minut. Aretovanec je mož kakih 35 do 40 let, lase ima kostanjeve barve. Obleden je bil v belo platneno obleko. Dunajski listi javljajo, da je ta Mayer iz Kamnika. Koliko je na vsej stvari resnice se itak kmalu izkaže.

— **Tatovi na javnem trgu.** Na trgu Piccolo v Trstu sta dva neznanca napadla Ivana Tavška ter mu oropala uro in verigo. Policiji se je posrečilo nekoliko pozneje enega izmed napadalec vjeti.

— **Pešanje župana Luegerja.** Iz Lovrane poročajo, da se stanje dr. Luegerja vsak dan slabša. Njegove moči pešajo in večkrat se dogaja, da ne pozna niti svoje okolice. Poročali smo že pred meseci, da je stanje Luegerjevo tako, da na okrevanje ni misliti. Z raznimi umetnimi pripomočki je pač mogoče krizo nekoliko časa odlašati, vendar ne več preprečiti.

— **Kapitan ladje obsojen.** Na Reko je došel 15. t. m. novi parnik ogrske družbe „Atlantica“. Ladjo je vodil angleški kapitan, tudi več mornarjev je Angležev. Po ogrskih postavah smejo ladje razviti ogrsko zastavo le, če vodi ladjo ogrski državljan. Kapitanska zveza je ovadila kapitana oblastem, ker je razvil ogrsko zastavo. Oblasti so zapovedale, da morajo izkreati angleške častnike in jih nadomestiti z mažarskimi. „Atlantici“ so pa naložili visoko denarno globo.

— **Močan fant.** V Brdovcu pri Zagrebu živi 15letni Juri Žgajnar, ki je sicer samo 130 cm visok, a tehta 110 kg. Hektoliter vina vzdigne brez vsakega napora in ga drži dalje časa nad glavo. Oče ga bo dal učiti ključavnicearstva v Zagreb, češ, da mu doma preveč sné in ga ne more vzdrževati.

b) tuje.

* **Nemci v nevarnosti.** Nedavno temu se je izrazil ogrski ministrski predsednik Weckerle v odgovoru na neko interpelacijo zaradi vsenemške agitacije v Avstriji, da so se pričela majati avstrijskemu nemštvu tla. Ta izrek porablja dunajska „Preša“ od sinoči, in sicer v zvezi s cesarskim potovanjem v Prago. Pri polaganju zadnjega

kamna pri novem mostu v Pragi sta govorila namreč cesar in praški župan samo češko. V tem naj tiči vse kaj več nego pogrešek — kakor piše dunajska „Preša“. Nemštvo je zdaj res v nevarnosti.

— **Štrajki v Odesi.** V Odesi so bili veliki štrajki v luki. Včeraj na petek v jutro, pa so se delavci vrnili na delo. — Z drugih krajev v južni Rusiji prihajajo jako vznemirljiva poročila. V Sevastopolju so našle oblasti cele zaloge orožja in razstreljiva.

* **Poljski urednik obsojen.** Urednik v Nemčiji izhajajočega poljskega lista „Kuryer Poznanski“ je bil obsojen zaradi raznih prestopkov proti pruskim paragrafom v denarno globo 490 mark. Sodno postopanje si je nakopal vsled nekaterih člankov, kjer se je v jako mili obliki izraževal proti nemškemu nasilju proti Poljakom.

* **Roparske tolpe** v Parizu se silno množe. Malopridnežem ni več policija kos. Zlasti drzni so njih čini v pariških predmestjih. Nedavno so napadli celo šefa pariške policije, ki bi bil gotovo umorjen, da ni tako ročno izpodbil sunek bodala, namerjen proti njegovemu sreću. Bodalo mu je samo meso na roki docela prerezalo. Ker bi tudi pomnožena policija le malo izdala, vpeljejo v Parizu po vzoru belgijskega mesta Gent (izg. Žán) policijske pse, ki bodo dobro služili zlasti pri preiskavi grmov v predmestjih, kjer so se do sedaj razne roparske čete tako uspešno skrivale.

* **Sežiganje mrličev.** V Nemčiji že na 13 tih krajih sežigajo mrliče. Štirinajsti krematorij napravijo sedaj v Stuttgartu. Znano je, da se je že tudi precej Avstrijcev dalo sežgati nego pokopati. Seveda so morali njih trupla prepeljati v Nemčijo, ker ni v Avstriji nobenega krematorija. Krematorij seže truplo tako popolno, da ostane od mrliča le nekaj malo pepela, ki ga dobe sorodniki za spomin v posebni prsteni posodi.

* **Vojaškega vohuna,** ki je fotografiral italijanske utrdbe ob avstrijski meji so prijeli italijanski finančni stražniki in ga oddali oblastem. Italijanski listi trdijo, da je prijeli vohun preoblečen avstrijski oficir. — Javna tajnost je, da tudi Italijani prav pridno špionirajo ob avstrijski meji. Priplazijo se celo do trdnjav kakor so one v Klužah, na Predelu itd.

* **Avtomobil v bodočnosti.** Kolesarjenje je bilo pred malo leti še šport in kolesa jako draga. Danes je kolo izvrstno prometno sredstvo in kar je glavna stvar, jako ceno, saj še v Ljubljani vidiš hišne, ki se vozijo po mleko na trg, ali pa dimnikarje na kolesih. Ista usoda čaka tudi avtomobil, zlasti, če se Edison obnese njegova najnovejša iznajdba. V tem slučaju bodo avtomobili tako poceni, da si jih bode lahko nabavil tudi manj premožni, ker bode stal k večjemu 300 kron. Največja važnost obstoji v akumulatorski bateriji, ki bo imela toliko moči, da bo zadostala za 100.000 milj. Za 800 kron se bode dobil motor, ki bo opravljal svoje delo 15 let. S temi baterijami bo mogoče prevoziti na uro 45 km. — Edison je delal poizkuse tri leta s 25.000 baterijami in začel zidati tvornici, ki bodeta kmalu dovršeni.

* **Jugoslovanski minister.** Grof Sternberg je izdal svojim volilec poseben apel, v katerem se navdušuje za slovansko-krščansko-socialno večino v bodočem parlamentu. Poljedelski minister naj postane ali Čeh Prašek ali Čeh Zdarsky, justični portfej naj dobe Mladočehi, železniški in naučni ministra naj postaneta dva krščanska socialisti, Poljaki naj dobe notranje in finančno ministrstvo, mesto nemškega ministra-rojaka pride jugoslovanski minister-rojak. V svoji bujni domišljiji računa grof že tudi to večino, in sicer: 80 Poljakov, 80 Čehov, 40 Jugoslovanov in 100 krščanskih socialistov.

Prosveta.

Nekaj o literarni kritiki. Iz kroga književnikov se nam piše: Aprilova številka letošnjega „Ljubljanskega Zvona“ je prinesla dr. Josipa Tomiška kritiko o „Zabavni knjižnici“ „Slov. Matice“. Tako, kakor je pri nas navada, se tudi ta kritika zelo razločuje od vseh tistih drugih, ki so izšle o isti knjigi po raznih slovenskih beletrističnih in političnih listih. Nič čudnega ni, ker naši kritiki imajo pač nazore in sicer zelo različne nazore. N. pr. Tomišek, kaj piše vse Tomišek? On piše o vzgojitelju naše literature in estetiku Stritarju kakor o pesniku-umetniku in pisatelju-umetniku. On piše o Prešernu in o Berolinu, on piše sploh mnogo zelo nevažnega, nestvarnega in dolgočasnega. In kritike piše vmes, ki jih imamo to pot v mislih, a ne zato, ker skušajo ubijati par pisateljev najmlajše slovenske generacije, ampak iz čisto drugih ozirov. Zelo znano je namreč, da človek ni zato sušmar, če je zapisal to o njem Tomišek in tudi umetnik ne, in če ga je tudi troje Tomiškov vkovalo v zvezde. Gre za postopanje „Lj. Zvona“. Silno netaktno je namreč, da list v svoji kritiki smeši svoje lastne sodravnike. Kaj ima Tomišek tako prosto roko v uredništvu lista, kaj je on urednik, da prostodušno zasmehuje krog svojih lastnih sodravnikov? Kdaj je dobil to oblast, s čim si jo je priboril? Kdaj je prišlo uredništvo tako ob svojo moč, kdaj je tako opešalo, da polaga svoj tilnik na Tomiškovo naklo? Prav in dobro je zlasti za mlade umetnike, da se piše o njih stroge ocene! Ampak stvarne, ne Tomiškove,

resne in ne zasmehujoče!! Slovensko kritično polje menda ni cirkus in kritični del „Lj. Zvona“ ne listnica humorističnega lista. Dajte Tomišku študente in „Lj. Zvonu“ preskrbite kritike! V.

Izkaz podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju letos darovanih zneskov.

Nepričakovano darilo je društvo prejelo posredovanjem e. kr. nižjeavstrijskega namestništva v znesku 2500 kron; sl. hranilno in posojilno društvo v Ptujju je darovalo 640 K; g. iurist I. Andres je društvu izročil 300 K, kot delni znesek čistega dohodka veselice novomeških akademikov. Društvo so letos darovali sledeči gospodje in denarni zavodi: dr. Ivo Šubelj, e. in kr. dvorni tajnik ministrstva vnanjih stvari na Dunaju 100 K; dr. Stefan Dolinar, ravnatelj juž. žel. v Gradcu 100 K, sl. društvo „Narodni sklad“ v Gorici 100 K; sl. posojilnica v Mariboru 50 K; sl. kmečka posojilnica na Vrhniki 50 K; Anton pl. Sušić, e. in kr. polkovnik v Celju 40 K; dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, e. kr. dvorni svetnik v finanč. ministrtvu na Dunaju 30 K; Anton Globočnik pl. Sorodolski, vladni svetnik na Dunaju 30 K; Vilj. Polak, inženir v Trzinu 25 K; slav. posojilnica v Boveu 25 K; po 20 K so darovali: dr. Janko Babnik, e. kr. sekc. svetnik v justičnem ministrtvu, dr. Alojzij Homan, dvorni in sodni odvetnik, dr. Anton Podpečnik, zdravnik, vsi na Dunaju, dr. Ivan Tavčar, odvetnik itd. v Ljubljani, Leop. Jonko, posestnik v Boveu, I. Knez v Ljubljani, Fr. Kotnik, tovarnar na Vrdu pri Vrhniki, dr. Fr. Vovšek, e. kr. sodni nadsvetnik v Mariboru, gospa Josipina Hotschevar, veleposestnica v Krškem, gospa Marica Krušič roj. Pukl, soproga revidenta dunajskega magistrata (drugi obrok ustanovnine), dr. Jakob Žmave, e. kr. amanuensvis v vseučilišni knjižnici v Pragi (prvi obrok ustanovnine); dr. Ivan Oražan, zdravnik v Ljubljani 15 K; po 10 K so darovali sledeči gospodje na Dunaju: Mat. Trnovec, e. kr. dvorni svetnik najvišjega in kasacijskega sodišča, dr. Gojmir Krek, e. kr. sodni pristav, dr. Josip Pavšič, e. kr. dvorni tajnik, oba pri e. kr. najvišjem in kasacijskem sodišču, Karol Lutersehke, e. kr. voj. upravitelj v p., dr. Josip Jelenc, zasebnik, Jakob Šuka, posestnik, Josip Bahovec, nadrevident drž. želez., Fr. Gogala, e. kr. rač. nadsvetnik, Adolf Ribnikar, prom. živnozdravnik, Rudolf Malič, e. kr. pristav v trg. ministrtvu, Josip Stritar, e. kr. profesor v p., Fr. Zmerzlikar, tovarnar v D. Wagramu pri Dunaju, Jos. Bole na Reki, Janko Česnik v Ljubljani, Jos. Dobida, finančni nadsvetnik v Ljubljani, Fr. Hrašovec, e. kr. sodnik v p. v Gradcu, dr. Silvin Hrašovec, e. kr. sodni pristav v Krškem, dr. Fr. Jankovič, dež. poslanec in zdravnik v Kozjem, dr. Fr. Jurčeta, odvetnik v Ptujju, Fr. Kavčič v Studenici, dr. Otmar Krajec, zdravnik v Ljubljani, Anton Mladič, e. kr. sodni pristav v Ljubljani, Martin Ogorevc, trgovec v Konjicah, P. Pavšar v Kranju, Jos. Perhavec, hišni posestnik in e. kr. uradnik v p. v Ljubljani, Makso Pleteršnik, e. kr. prof. v Ljubljani, Marija Pahernik, veleposestnica v Vuhredu, dr. Fr. Poček, odvetnik v Ljubljani, Ant. Peterlin, e. kr. prof. v Kranju, Jos. Rohrman, e. kr. notar v Cerknici, dr. Fr. Rosina, odvetnik v Mariboru, Jos. Rotner, e. kr. sod. svetnik, Vransko, dr. Iv. Rudolf, odvetnik v Konjicah, dr. Jos. Serbec, odvetnik v Celju, Ferd. Seidl, e. kr. prof. v Gorici, dr. Karol Schmidinger, e. kr. notar v Ljubljani, dr. Val. Štepihar, odvetnik v Kranju, Luka Svetec, e. kr. notar v Litiji, dr. M. Schmirmaul, zdravnik v Rajhenburgu, Anton Trevn, trgovec v Jesenicah, dr. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici, Lovrenc Ulčar, e. kr. sodni nadsvetnik v p. v Ljubljani, Alojzij Vodnik, kamnoseški mojster v Ljubljani, Jos. Žužek, e. kr. inženir v Spljetu. Najiskrenejša hvala! Nadaljna darila naj se blagovoljno pošiljati na naslov I. blagajnika g. dr. Klementa Seshuna, dvornega in sodnega odvetnika na Dunaju, I., Singerstrasse št. 7.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Dunaj, 19. oziroma 18. aprila 1907.

Vsled ugodnih poročil iz Budapešte in Berolina je postala tudi na dunajskem trgu kupčija živahnejša.

Notirale so ab Dunaj per 50 kg te-le vrste žita tako: pšenica, tiška, 78 do 82 kg K 8-55 do K 8-95; banaška 76 do 80 kg K 8-20 do K 8-60; viselburška in rabska 76 do 79 kg K 7-90 do K 8-25; slovaška in šutelska 76 do 81 kg K 7-85 do K 8-30; južnozelezniška 76 do 79 kg K 7-90 do K 8-35; marhfeldska in ostala nižjeavstrijska vobče 75 do 79 kg K 7-80 do 8-20.

rž, slovaška 72 do 74 kg K 7— do K 7-15; šutelska 71 do 73 kg K 6-90 do K 7-10; peštanska 72 do 74 kg K 7-05 do K 7-20; razna ogrska 72 do 74 kg K 6-90 do K 7-10; avstrijska, 71 do 74 kg K 6-90 do K 7-15.

ječmen, moravski, K 8-20 do K 8-85, na postajah K 7-75 do K 8-45; marhfeldski, K 7-40 do K 7-80, na postajah K 7-30 do K 7-70; iz dunajske okolice K 7-70 do K 8-15, na postajah K 7-60 do K 8—; slovaški, K 7-30 do 8-35, na postajah K 6-60 do K 7-90; južnozelezniški na postajah K 6-85 do K 7-75; tiški na postajah K 5-90 do K 6-70; ječmen za pičo K 6-60 do K 6-70.

koruza, ogrska K 5-90 do K 6-15; cinkvantinska K 6-80 do K 7-15.

oves, ogrski, prve vrste K 8-35 do K 8-55; druge vrste K 8-20 do K 8-40; tretje vrste K 8-05 do K 8-20.

V Budapešti bi bila kupčija še mnogo živahnejša, da ne razglasa vlada, da ne utegne biti letos žetev bogzna kako lepa. Po celi deželi vlada deževno vreme. Cene so vsem vrstam poskočile; pšenici od 5 do 10 vin.; ječmenu in koruzi za 5 vin.; ovsu za 10 v.

Notirale pa so te-le vrste žita tako:

pšenica	za april	K 8-45
„	„ oktober	„ 8-47
rž	„ april	„ 6-62
„	„ oktober	„ 6-93
oves	„ april	„ 7-76
„	„ oktober	„ 6-72
koruza	„ maj	„ 5-46
„	„ juli	„ 5-55

V Dunajskem Novem mestu je veljala goveja živina za vsakih 100 kg kakor sledi:

pitani voli	K 76.— do K 92.—
pitane krave	" 76.— " " —
biki	" 64.— " " 84.—
slabša govedina	" 52.— " " 62.—
konji po	" 150.— " " 300.—

Cene drobni živini so bile za vsak kilogram teže take:

pitani prašiči	K 1.20 do K 1.30
Weidenska pitana teleta	" 1.08 " " 1.32
" pitani prašiči	" 1.12 " " 1.32
" mladi prašiči	" 1.— " " 1.20
" ovee in kože	" —.88 " " 1.16
" kostruni kos	" 5.— " " 9.—

Meso pa se je prodajalo po tej ceni za vsak kilogram:

goveje	K 1.— do K 1.30
telečje	" 1.10 " " 1.50

Cene v splošnem padajo.

V Budapešti so notirale cene tako na 100 kg žive teže: ogrski pitani voli:

I vrste	K 74.— do K 82.—	izj. K 86.—
II "	" 64.— " " 72.—	
III "	" 56.— " " 62.—	

ogrška govedina s paš:

I vrsta	K 62.— do K 72.—
II "	" 54.— " " 60.—

pitani voli:

I vrsta	K 80.— do K 89.—	izj. K 92.—
II "	" 68.— " " 78.—	
III "	" 60.— " " 66.—	

biki:

I vrsta	K 68.— do K 76.—	izj. " 80.—
II "	" 60.— " " 66.—	

bivali	K 48.— do K 60.—	
ogrske krave	" 50.— " " 72.—	izj. K 74.—
pitane krave	" 52.— " " 76.—	" " 80.—

Mrve in slame je bilo na Dunaj le malo pripeljane, Oglasilo se je zato temveč kupcev, tako da je bila kupčija zelo živahna. Notirale so cene na vsakih 100 kilogramov tako:

travniška mrva	K 6.60 do K 7.—
slovaška	" " 6.60 " " 6.80
ogrska	" " 5.80 " " 6.20
slama	" 5.— " " 5.20

V cenah prešičje masti in špeha vlada že precej časa stagnacija, ki se razširja polagoma tudi na cene ostalih živalskih masti. Za mast so plačevali na Dunaju ab Budapešte brez stroškov zabojev K 73 do K 74, za sveži nesoljeni špeh K 70; za soljenega K 66.

Spiritu so cene precej stalne. Notiral je nespremenjeno od K 45.20 do K 45.60, in sicer za vsakih 10.000 lit. %.

Petrolej za vsakih 100 kg; kavkaški rafiniran brez sodov K 10.50 D, K 11.— Bl. ab Trst transito, gališki Standart White K 36.75 oziroma K 37.95 na Dunaju iz vagonov; isti Standart White prompt K 38.35 oziroma K 41.20; isti čisti prompt K 37.75 oziroma K 38.95 na Dunaju ab vagonov; isti čisti prompt K 39.35 oziroma K 42.20 ab Dunaj po berlu.

Govornica.

Gosp. N. R. v Go. V. Samo operacija Vam more trajno pomagati. V deželni bolnišnici se bo gotovo lahko izvršila.

Gosp. I. R. v T. Kotlovec (Kesselstein) se stvarja vsled izločitve apnenih in magnezijevih spojin, ki so v vsaki vodi. Vode so trde in mehke; čim tršja je voda, tem več ima apnenih in magnezijevih spojin v sebi in narobe. Trdota vode zopet je stalna in časna. Začasno trdoto vode povzročajo ogljikovokislo apno in ogljikovokisla magneziji (kalcijev in magnezijev karbonat); stalno trdoto pa žveplenokisla spojina apna (žveplenokislo apno). Začasna trdota vode se da odpraviti s tem, da se voda dalje časa kuha ali pa segreva pri 60° C, vsled česar se izločita iz vode ogljikovokislo apno in ogljikovokisla magnezija. Stalna trdota vode pa se odpravlja iz vode s pomočjo sode. Ker kemičnega sestava vode, ki z njo polnite svoj parni kotel, ne poznamo, Vam tudi natančnejšega navodila ne moremo dati, kako odpraviti kotlovec provzročujoče snovi iz nje. Svetujemo Vam torej, da daste vodo kemično preizkusiti. Kemično preizkuševališče morate seveda obvestiti, v katero svrhu se ima voda preizkusiti, da boste dobili z uspehom analize tudi navodilo, kaj Vam je storiti z vodo, da se tvorba kotlovec v parnem kotlu prepreči.

Gosp. A. Š. v K. in V. K. v Mar. Ker sta isti vprašanji, lahko zaeno odgovarjamo. Vedno se ponavljajoči nahod ima lahko različne vzroke; zato se mora le različno

zdraviti. Priporočamo v higieničnem oziru utrjenje života sploh. Večkratno umivanje celega života z mrzlo vodo, hoja z bosimi nogami po prostem, ne pregorka spodnja obleka, ne preveč zakurjena soba: to vse utrjuje proti boleznim vsled takozvanega prehlajenja. V večini slučajev pa je vzrok ponavljajočemu se nahodu nenormalno stanje sluzne kože nosu in žrela. Pogosto je temu kriva žrelna žleza, ki leži nad žrelom za nosno votlino. Na njej se kaj rade naselijo one kali, ki potem povzročajo nahod. V takih slučajih je pogosto potrebna operacija, s katero se odstrani dotično žlezo. Pogosto se na ta način nahod sploh odpravi.

Zdravstvo.

Alkohol. Med zdravniki in med lajiki obstojajo še vedno različna in nejasna mnenja o škodljivosti alkohola. Vedno in povsod se zagotavlja, da majhne množice ali pa večja razredčenost prav nič ne škoduje. Tu je potreba predvsem ločiti in upoštevati dvoje vrst škode, neposredno in posredno. Neposredna škoda je razen popolnoma nepotrebno izdanega denarja, torej direktna gospodarska škoda, vpliv alkohola na razne dele človeškega osrednjega živčevja (možgani, hrbtni mozeg) se javlja v pijanosti dotičnika. Pijanost je namreč samo izraz dejstva, da so gotovi živčni deli oškodovani in ne morejo izvrševati svoje naloge več popolnoma normalno. Pijanost se torej prične, kakor hitro se pojavi na dotičniku, ki je pil alkohol, kaj drugega, kakor če bi pil mleko, vodo, ali kako drugo nestrupeno pijačo, bodisi da to opazi sam, bodisi da drugi kaj nenavadnega opazijo na njem. Vsaka, vsled pijače nastala večja živahnost, boljše volja, večja zgovornost, čut gorkote po životu, bolj rdeča barva obraza, večji svit v očeh (razširjena očesna odprtina): vse to spada že v pijanost in se razlikuje samo kvantitativno od one, v kateri zapuščajo človeka duševne in telesne moči. Če se te, bodisi malenkostne ali pa hujše pijanosti ne ponavljajo prepogosto, se v presledkih telo in špecično živčevje vsled življenskih procesov popravi, da more delovati zopet popolnoma normalno. Človek popolnoma ozdravi, dokler ne pije zopet alkohola. Če so pa presledki premajhni (za večjo pijanost morajo biti presledki tudi večji), se zdravje sploh ne povrne in tekom časa se javljajo stalne posledice pijače. To je škoda z ozirom na telesno in duševno zdravje, na normalnost delovanja živčevja.

Alkohol pa škoduje tudi posredno, in te škodljive posledice ne izostanejo, tudi če se pijanosti ne ponavljajo prepogosto, tudi če se vpliv alkohola izbrise, preden začne v drugo vplivati, tudi če so štadiji normalnosti daljši kakor štadiji nenormalnosti.

Iz tega stališča bi se lahko imenoval vpliv alkohola, vzgojo k negativizmu; ta proces se ne vrši samo v proletarskih slojih, pojavlja se istotako v bolj situiranih krogih, v onih krogih inteligence, v katerih se o pijančevanju v navadnem pomenu besede niti govoriti ne more.

Mislimo si trgovca ali obrtnika ali uradnika i. t. d., ki pohaja redno ali pa vsaj večinoma na večer gostilno. In takih je na Slovenskem mnogo, skoraj bi lahko rekli velika večina. Mogoče da je pri večini vzrok ali pa vsaj izgovor hrana v gostilnah. Pa tudi za te izgovor ne velja več, če posedajo po večerji pri pijači. Vsi ti možje opravljajo po dnevi svoje navadne posle, njihove misli se gibljejo po starih že izvoženih potih. Celo njih duševno delo je enostransko, znano, navadno, od dne do dne isto, mnogokrat

naporno, pa vendar prizadeva pri tem skoraj vedno samo določen majhen del intelekta: vse druge duševne zmožnosti spe pri tem delu, se ne uporabljajo, se ne urijo in se ne razvijajo naprej. Večer je torej pogosto edini čas, ko lahko razmišlja človek o svojem položaju in o usodi svojih, ko se lahko razvijajo oni deli našega duševnega življenja, ki so pri delu za vsakdanji kruh spali, ko se porajajo nove ideje in novi načrti pomagati si na prejšnjem. Večer je pogosto edini čas, v katerem človek lahko skrbi za svojo nadaljno izobrazbo, ko svoje mogoče najboljše duševne zmožnosti razvija in vadi, one, ki po dnevi sploh niso prišle do veljave. Večer je za vsacega podnevnega delavca (najsi gre tu za duševno ali telesno delo) čas, katerega mora porabiti za mnogostransko duševno delo, ker drugače duševno ostane na isti stopnji, in z ozirom na drug svet okoli njega, ki vedno sili naprej, zaostaja, nazaduje.

Vsak nepristranski opazovatelj mora pritrditi, da je pri nas Slovencev zaostajanje na gotovi srednji stopnji skoro splošna lastnost. Slovencec, najsi bo potem navaden delavec, obrtnik ali uradnik ali kmet i. t. d., se zadovolji s tem, da pride do svojega, mnogokrat bornega kruha, s tem pa ne napravi tudi koraka ne naprej. Napačno bi bilo, če bi kdo iskal vzrok tega dejstva v kaki notranji nezmožnosti naroda. Da to ni res, sledi že iz lahkote, s katero dospe Slovenec do one srednje stopnje. Pri tem mnogokrat prehituje; samo naprej ne gre in tudi prave volje nima zato. Vzroki temu pojavu so vsi zunanji: eden mnogoštevilnih in ne eden najmanjših je gotovo alkohol. (Sledi.)

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Najcenejša razsvetljava!

Zavod za acetyleno razsvetljava, stavbno kleparstvo in vodovode

JOSIP ARKO

v Ribnici.

Najcenejša razsvetljava!!

Štedilni acetylenov aparat

koncesijoniran pod številko 15.940 od 7. marca 1902, patent št. 8150.

Moji patentirani aparati sestojijo iz več samostojnih celic, vsaka celica ima po eno predalo s karbidom. Ko se v eni celici razvija acetylen, ostane karbid v drugih celicah popolnoma nedotaknjen in zavarovan pred mokroto.

Takoj ko preneha svetiti, se prekine tudi razvijanje acetylena, ter ostane ves drugi karbid na suhem. Ti aparati, ki so jih strokovnjaki pripoznali za najboljše, poslujejo popolnoma korektno in brezhibno, eksploziranje je pri njih popolnoma izključeno. Vsi aparati odgovarjajo natančno najnovejšim ministrskim odredbam in so od c. kr. namestništva preizkušeni in potrjeni.

Cenovniki franco in zastoj.

Restavracija pri „Zajcu“

Sodnijske ulice šte. 6.

P. n.

Občinstvo najvdaneje prosim, da blagovoli podastiti s svojim obiskom mojo restavracijo pri „Zajcu“ nasproti justični palači kakor tudi z odjemanjem čez ulico, kjer točim splošno priljubljeno pivo ter priznana najboljša zajamčeno pristna vina iz najplemenitejših vinskih pokrajin, kakor:

Rudeče	liter K —72
Istrsko rumeno	" " —80
„Cviček“—Drenovčan	" " —88
Završki rizlinger	" " —96
Rebula, nova	" " —96
Istrski refoškat	" " —96
Jeruzalemčan, stari	" " 120
Ljutomerčan	" " 160
Domajli pelinkovec	" " 160

Nadalje imam v izbiro raznovrstna tu- in inozemska medicinalna, desertna in druga buteljska vina, kakor tudi razne likerje in izborne žgane in osvežujoče pijače ter kavo, čaj itd.

Kot specialiteta se dobi vsak dan sveži dunajski zajtrkovalni golaž ter razna gorka in mrzla jedila ob vsakem času.

Cenjenim odjemalcem postrežem na željo tudi z vsakovrstnim namiznim vinom v sodih in steklenicah ter z raznovrstnim pivom v steklenicah. Vsa naročila bodem po najnižjih cenah točno izvršil ter na dom dostavljal.

Cenjenemu občinstvu zagotavljam, da si hočem omogočiti obstoj le s točno in solidno postrežbo ter se priporočam za blagohotno podpiranje!

Z vsem spoštovanjem

Avguštin Zajec, restavrat.

Prva domača dolenska žganjarna Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoč

Slivovko navadno K 1.— lit.	Tropinovec navad. K 1.— lit.
" III. " 1.10 " "	III. " 1.10 "
" II. " 1.30 " "	II. " 1.20 "
" I. " 1.50 " "	I. " 1.40 "
Drožnik III. " 1.30 Brinjevec	III. " 1.40 "
" II. " 1.50 " "	II. " 1.80 "
" I. " 1.80 " "	I. " 2.— "
Vinsko žganje (konjak) od 8 do 8 K = 7/10 litra.	

Specialiteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1.10 do K 1.20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev od K 1.— do K 1.60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1.— do K 2.— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovenskih tvrdkah!